

НАУКОВИЙ ВІСНИК

**НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

253

2016

НАУКОВИЙ ВІСНИК

**НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

253

Серія «Педагогіка, психологія, філософія»

Київ – 2016

ISSN (online) 2413-5321

Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Педагогіка, психологія, філософія» / Редкол.: С. М. Ніколаєнко (відп. ред) та ін. – К.: Міленіум, 2016. – Вип. 253. – 354 с.

Рекомендовано до друку на засіданні вченої ради НУБіП України, протокол № 1 від 26 серпня 2016 р.

У збірнику вміщено статті науковців, викладачів, докторантів і аспірантів з актуальних питань педагогіки та психології.

Collection of scientific papers contains articles of scholars, professors, doctoral students and post-graduates on actual problems of pedagogy and psychology.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Ніколаєнко С. М., д-р пед. наук, проф. (відп. редактор); **Ібатуллін І. І.**, акад. НААН України, д-р с.-г. наук, проф. (заст. відп. редактора); **Амеліна С. М.**, д-р пед. наук, проф. (заст. відп. редактора); **Кирилюк В. І.**, канд. с.-г. наук, пр. наук. співроб. (відп. секретар); **Сопівник І. В.**, д-р пед. наук, доц. (заст. відп. секретаря); **Валат В.**, д-р пед. наук, проф. (за згодою); **Валітова І. Є.**, канд. псих. наук, доц. (за згодою); **Восінський Ц.**, д-р гум. наук, професор (за згодою); **Вус В. І.**, канд. псих. наук; **Гошовський Я. О.**, д-р псих. наук, проф. (за згодою); **Денисюк Л. М.**, канд. псих. наук; **Журавська Н. С.**, д-р пед. наук, проф.; **Зайченко І. В.**, д-р пед. наук, проф.; **Карпухіна А. М.**, д-р псих. наук, проф. (за згодою); **Кокун О. М.**, д-р псих. наук, проф. (за згодою); **Костриця Н. М.**, д-р пед. наук, проф.; **Лузан П. Г.**, д-р пед. наук, проф.; **Мартинюк І. А.**, канд. псих. наук; **Михайліченко М. В.**, кан. пед. наук, доц.; **Пригодій М. А.**, д-р пед. наук, проф.; **Романюк І. М.**, канд. пед. наук, доц.; **Рум'янцева І. М.**, д-р псих. наук, проф. (за згодою); **Сергієнкова О. П.**, д-р псих. наук, проф. (за згодою); **Собчик В.**, д-р с.-г. наук, проф. (за згодою); **Сопівник Р. В.**, д-р пед. наук, доц.; **Теврезовська Н. Т.**, д-р пед. наук, проф.; **Теслюк В. М.**, канд. псих. наук, доц.; **Храска М.**, д-р тех. наук, проф. (за згодою); **Шинкарук В. Д.**, д-р філол. наук, проф.; **Шмаргун В. М.**, д-р псих. наук, проф.

Наукові рецензенти:

Шевченко Г. П., д-р пед. наук, член-кор. НАПН України (Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля)

Данилюк І. В., д-р псих. наук, професор (Київський національний університет імені Тараса Шевченка)

Збірник наукових праць «Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Педагогіка, психологія, філософія» включено до переліку наукових фахових видань з педагогічних наук (Наказ МОН України від 12.05.2015 № 528).

Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Педагогіка, психологія, філософія» зареєстрований в таких міжнародних інформаційних та наукометричних базах: PИHЦ; Academic Resource Index; ResearchBib; BASE; Polska Bibliografia Naukowa; Google Scholar; Jifactor.

Адреса редколегії: 03041, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 15, навч. корпус. № 15, ауд. 207, тел.: (044) 527-80-73

Засновник

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації KB № 17091 – 5861P від 28.09.2010 р.

Статті подано в авторській редакції. Автори статей відповідають за достовірність викладеного матеріалу, за правильне цитування джерел, посилання на них та інших відомостей. Передруковувати опубліковані в збірнику матеріали дозволяється тільки за згодою авторів.

© Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2016

ЗМІСТ

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМ ПІДГОТОВКИ ПЕРЕКЛАДАЧІВ В УНІВЕРСИТЕТАХ СХІДНОЇ ЄВРОПИ ЩОДО ВИВЧЕННЯ СУЧАСНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ <i>С.М. Амеліна, Р.О. Тарасенко</i>	11
РОЗПОДІЛ ДОСЛІДНИЦЬКИХ ЗАВДАНЬ ЗА ХАРАКТЕРОМ ТА МІСЦЕМ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ІНЖЕНЕРІВ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ <i>І.М. Буцик</i>	18
СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА ПОНЯТТЯ «ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ» В КОНТЕКСТІ ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ <i>І. П. Васильківський</i>	26
МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИХОВАННЯ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРАЦІ У СТУДЕНТІВ ВИЩИХ АГРАРНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ <i>К.О. Власенко</i>	32
ПОНЯТТЯ «ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧИЙ СТИЛЬ ПОВЕДІНКИ» СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ У НАУКОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ <i>О.М. Гончарук</i>	37
МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ ЛІДЕРСЬКОГО СТИЛЮ СТУДЕНТІВ В УНІВЕРСИТЕТСЬКОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ <i>О.П. Давидова</i>	42
ОСОБЛИВОСТІ УСПІШНОЇ АДАПТАЦІЇ УЧНІВ ПРИ ПЕРЕХОДІ В СЕРЕДНЮ ЛАНКУ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ <i>І.А. Дячук, П.Г. Лузан</i>	48
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ У СФЕРІ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ : ПРОБЛЕМИ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ <i>Н.С. Журавська</i>	53
ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ТУРИЗМУ ДО АНІМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РЕКРЕАЦІЙНО-ОЗДОРОВЧІЙ СФЕРІ <i>А.Г. Захаріна</i>	57
МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ МАЙБУТНІМИ МАГІСТРАМИ-ПСИХОЛОГАМИ <i>О.П. Зеленська</i>	63
МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ У ВИЩОМУ АГРАРНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ <i>Н.М. Каландирець</i>	69
ДІАГНОСТИКА СФОРМОВАНOSTІ МОТИВАЦІЙНОГО КОМПОНЕНТУ РИТОРИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ВНЗ <i>Л.В. Каніболоцька</i>	73
ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЦІННОСТЕЙ СІМЕЙНОГО ЖИТТЯ У СТАРШОКЛАСНИКІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ШКІЛ-ІНТЕРНАТІВ <i>Л.В. Канишевська</i>	79
ДІЛОВЕ СПІЛКУВАННЯ В СТРУКТУРІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ <i>С.Г. Качмарчик</i>	86
«ДІМ»-«ПОЛЕ»-«ХРАМ» ЯК ЕКЗИСТЕНЦІАЛИ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ <i>Н.Д. Ковальчук</i>	91

ПРОФІЛАКТИКА НЕГАТИВНИХ ЯВИЩ В ДИТЯЧОМУ СЕРЕДОВИЩІ <i>Т.І. Ковальчук, О.О. Середюк</i>	96
КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ В КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ТУРИСТИЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ <i>К.В. Козубенко</i>	102
РОЗВИВАЛЬНІ МОЖЛИВОСТІ РУЧНОЇ ОБРОБКИ МАТЕРІАЛІВ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ <i>Н.В. Котелянець</i>	107
ФОРМУВАННЯ ТОЛЕРАНТНОГО ІНКЛЮЗИВНОГО СЕРЕДОВИЩА В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ <i>Ю.С. Котелянець</i>	115
СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ МАТЕМАТИЧНОЇ СТАТИСТИКИ <i>Т.Г. Криворот</i>	122
СИТУАТИВНЕ МОДЕЛЮВАННЯ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ГЕОЛОГІВ ЯК ПЕДАГОГІЧНА КАТЕГОРІЯ <i>М.С. Кузько</i>	128
ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНО-ОІЄНТОВАНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА: КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД ТА ОСВІТНІ КОМУНІКАЦІЇ <i>О.Г. Кузьмінська, Т.В. Волошина, Т.П. Саяпіна</i>	134
СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА КОМП'ЮТЕРНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ ПІДЛІТКІВ <i>Ю.О. Курисько, С.О. Кубіцький</i>	144
УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ФАХІВЦІВ З МУЗИКИ У ПЕДАГОГІЧНИХ ВНЗ <i>Т.П. Кучай</i>	149
ПРОФЕСІЙНО-МОВЛЕННЄВІ КОМПЕТЕНЦІЇ: РЕЗУЛЬТАТ МОДЕРНІЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ <i>Т.П. Кучай, О.В. Кучай</i>	153
КРИТЕРІЇ ТА ПОКАЗНИКИ ВИХОВАНOSTІ КРАСИ ВЧИНКУ СТУДЕНТІВ <i>А.О. Кушнір</i>	157
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНА ПІДГОТОВКА У ВИЩІЙ ШКОЛІ УКРАЇНИ ЯК ОСНОВА МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ: ПОЧАТОК ХХІ СТОЛІТТЯ <i>Г.В. Лесик</i>	162
МОТИВАЦІЙНА КОМПОНЕНТА У ПЕДАГОГІЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАГІСТРАНТІВ НЕПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ <i>О.В. Матвієнко, М.Н. Цивін</i>	168
ФОРМУВАННЯ ГУМАНІСТИЧНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ МАЙБУТНІХ БІОТЕХНОЛОГІВ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ <i>О.О. Мишак</i>	174
ФАКТОРНІЙ АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В ПОЛЬЩІ <i>О.М. Мозолєв</i>	181
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ <i>В.В. Моїсєєв</i>	188
СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ТРЕНЕРІВ- ВИКЛАДАЧІВ ДО ВИХОВНОЇ РОБОТИ В ДЮСШ <i>О.О. Надтока</i>	193

ЗМІСТ І СТРУКТУРА ТЕХНІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕДСЕСТЕР <i>А.Л. Невмержицька</i>	202
ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ СТАБІЛІЗАЦІЇ ОБ'ЄКТИВНОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ <i>Л.М. Омельченко</i>	209
ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ <i>А.В. Павлюк, С.В. Виговська</i>	213
МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ВИХОВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ УЧНІВ <i>К.А. Пекач</i>	219
З ДОСВІДУ ВИХОВАННЯ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ СТУДЕНТІВ АГРАРНИХ КОЛЕДЖІВ <i>Г.В. Петрів</i>	225
ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ ІЗ ЮНИМИ МАТЕРЯМИ <i>В.О. Польова, П.Г. Лузан</i>	232
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЛЕКЦІЙНО-ПРАКТИЧНОЇ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ <i>М.А. Пригодій</i>	237
ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЗЕМЛЕВПОРЯДНИКІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ <i>Н.Г. Русіна, В.О. Люльчик, Г.М. Бусленко, О.М. Петрова</i>	243
ФОРМИ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ (НА ПРИКЛАДІ НУБІП УКРАЇНИ) <i>І.В. Сопівник, О.В. Вет, Б. Ващишен</i>	250
РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОГРАМИ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТА «ФАХІВЕЦЬ, ГРОМАДЯНИН, ПАТРІОТ» В НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ <i>Р.В. Сопівник</i>	255
ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ЯК ГОЛОВНА УМОВА РЕФОРМУВАННЯ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ <i>І.Б. Співакова</i>	263
СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ ВІРТУАЛЬНОГО ПОЛІСУБ'ЄКТНОГО НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА <i>Є.О. Співаковська</i>	269
ОСОБЛИВОСТІ САНІТАРНО-ГІГІЄНИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА ПРОФІЛАКТИЧНОЇ РОБОТИ СЕРЕД СТУДЕНТІВ АГРОЕКОЛОГІЧНИХ КОЛЕДЖІВ <i>А.М. Сук</i>	279
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ <i>Т.С. Терещенко</i>	285
СТРУКТУРА ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ІНЖЕНЕРА АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ <i>О.А. Тімова</i>	289
ТЕХНОЛОГІЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО БЕЗПЕРЕРВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ <i>В. А. Фрицюк</i>	297

ВПРОВАДЖЕННЯ ДЕННО-ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ НА ЗАСАДАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЕФЕКТИВНОСТІ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТРЕНЕРА-ВИКЛАДАЧА ДЮСШ <i>К.В. Царенко</i>	303
ЗМІСТ І ДИНАМІКА ОСОБИСТІСНИХ ПЕРЕЖИВАНЬ В КОНТЕКСТІ ПСИХОСОЦІАЛЬНОГО ПІДХОДУ <i>А.В. Шамне, Х.В. Калита</i>	310
ГЕНЕЗА ТЕОРІЙ ЛІДЕРСТВА ЯК ОРІЄНТИР У ПІДГОТОВЦІ УПРАВЛІНСЬКИЙ КАДРІВ ДЛЯ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ <i>Л. В. Шинкарук</i>	316
ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «СОЦІАЛЬНА ЗРІЛІСТЬ» У ПЕДАГОГІЦІ <i>М.С. Школьна</i>	322
МОТИВАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: РОЛЬ ВНУТРІШНЬО- УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ РЕЙТИНГІВ <i>А.В. Шостак, Я.М. Рудик</i>	327
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ <i>С.П. Ящук</i>	333
СУТНІСТЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ТЕХНОЛОГА З ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ АКВАКУЛЬТУРИ <i>А.В. Ромаскевич</i>	339
ЗМІСТ КОМПЕТЕНТІСНОЇ ОСВІТИ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ВИМІРІ СЬОГОДЕННЯ <i>Г.Д. Щекатунова</i>	344

CONTENTS

WAYS OF FORMATION TRAINING PROGRAMS FOR STUDY OF MODERN TRANSLATOR'S TOOLS IN EAST EUROPEAN UNIVERSITIES <i>S.M. Amelina, R.O. Tarasenko</i>	11
THE DISTRIBUTION OF RESEARCH TASKS ON NATURE AND THE PLACE OF EDUCATIONAL ACTIVITY IN VOCATIONAL TRAINING OF AGRICULTURAL ENGINEERS PROFILE <i>I.M. Butsyk</i>	18
ESSENCE AND STRUCTURE OF THE CONCEPT "EMOTIONAL INTELLIGENCE" IN THE EDUCATION OF PERSONALITY <i>I. P. Vasylykivskyi</i>	26
METHODOLOGICAL APPROACHES TO UPBRINGING OF THE VALUE ATTITUDE OF HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS' STUDENTS TO THE AGRICULTURAL WORK <i>K.O. Vlasenko</i>	32
CONCEPT OF HEALTH SAVING BEHAVIORS OF STUDENTS IN THE SCIENTIFIC LITERATURE <i>O.M. Honcharuk</i>	37
METHODS OF EDUCATION OF THE LEADERSHIP STYLE IN UNIVERSITY EDUCATIONAL ENVIRONMENT <i>O.P. Davydova</i>	42
PARTICULARLY SUCCESSFUL ADAPTATION OF PUPILS AT TRANSITION IN THE MIDDLE TIER SECONDARY SCHOOL <i>I.A. Djachuk, P.G. Luzan</i>	48
CURRENT TRENDS IN LABOR MIGRATION: CHALLENGES AND OBJECTIVES FOR HIGHER EDUCATION <i>N.S. Zhuravska</i>	53
PARTICULARITIES OF THE PROFESSORIAL TRAINING OF THE FUTURE TOURISM SPECIALISTS FOR THE ANIMATION ACTIVITY IN THE RECREATIONAL AND HEALTH SPHERE <i>A.H. Zakharina</i>	57
INTERDISCIPLINARY APPROACH TO LEARNING A FOREIGN LANGUAGE BY FUTURE MASTERS-PSYCHOLOGISTS <i>O.P. Zelenska</i>	63
MODEL OF ENTREPRENEURIAL COMPETENCE FORMATION OF FUTURE ECONOMISTS IN HIGHER AGRICULTURAL EDUCATIONAL INSTITUTION <i>N.M. Kalandyrets</i>	69
DIAGNOSTICS OF FORMATION OF MOTIVATIONAL COMPONENTS RHETORICAL COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS UNIVERSITY <i>L.V. Kanibolotska</i>	73
RESEARCH OF PROBLEM FOR FORMATION OF VALUES FAMILY LIFE IN SENIOR PUPILS FROM GENERAL BOARDING SCHOOLS <i>L.V. Kanishevskaya</i>	79
BUSINESS COMMUNICATION IN THE STRUCTURE OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF THE FUTURE MANAGERS OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITIES <i>S.G. Kachmarchyk</i>	86
"HOUSE"- "FIELD"- "TEMPLE" AS EXISTENTIALS OF THE UKRAINIAN CULTURE <i>N.D. Kovalchuk</i>	96

PREVENTION OF NEGATIVE PHENOMENA AMONG CHILDREN <i>T.I. Kovalchuk, O.O. Serediuk</i>	96
COMMUNICATIVE COMPETENCE IN THE CONTEXT OF PROFESSIONAL TRAINING FOR TOURIST SERVICES <i>K.V. Kozubenko</i>	102
DEVELOPING OPPORTUNITIES OF MAN-HANDLING OF MATERIALS DURING CRAFT LESSONS IN PRIMARY SCHOOL <i>N.V. Kotelianets</i>	107
FORMATION OF TOLERANT INCLUSIVE ENVIRONMENT IN PRIMARY SCHOOL <i>I. S. Kotelianets</i>	115
EVALUATION SYSTEM READINESS OF THE FUTURE TEACHERS TO THE USE OF MATHEMATICAL STATISTICS <i>T.G. Kryvorot</i>	122
SITUATIONAL MODELING IN FUTURE GEOLOGIST'S PROFESSIONAL TRAINING AS A PEDAGOGICAL CATEGORY <i>M.S. Kuzko</i>	128
TECHNOLOGY TRAINING IN THE INNOVATION ORIENTED EDUCATION ENVIRONMENT: COMPETENCE APPROACH AND EDUCATIONAL COMMUNICATIONS <i>O.G. Kuzminska, T.V. Voloshyna, T.P. Sayapina</i>	134
SOCIAL-PEDAGOGICAL PREVENTION OF COMPUTER ADDICTION IN ADOLESCENTS <i>Yu.A. Kurisko, S.O. Kubitskiy</i>	144
QUALITY MANAGEMENT EXPERTS MUSIC IN HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS <i>T.P. Kuchai</i>	149
PROFESSIONAL AND SPEECH COMPETENCE, A RESULT OF MODERNIZATION OF MODERN EDUCATION <i>T.P. Kuchai, O.V. Kuchai</i>	153
CRITERIA AND INDICATORS UPBRINGING BEAUTY ACT STUDENTS <i>A.O. Kushnir</i>	157
SOCIAL AND HUMANITARIAN TRAINING AT HIGHER SCHOOL OF UKRAINE AS THE BASIS OF INTERCULTURAL COMMUNICATION: BEGINNING OF THE XXI CENTURY <i>G.V. Lesyk</i>	162
MOTIVATIONAL COMPONENT IN MASTER'S PEDAGOGICS TRAINING UNPEDAGOGICS SPECIALTIES <i>O.V. Matvienko, M.N. Tsyvin</i>	168
FORMATION OF FUTURE BIOTECHNOLOGISTS' HUMANISTIC ORIENTATION BY MEANS OF INTERACTIVE METHODS OF TEACHING FOREIGN LANGUAGE <i>H.O. Myshak</i>	174
FACTOR ANALYSIS OF INDICATORS OF THE DEVELOPMENT OF EDUCATION IN THE SPHERE OF PHYSICAL CULTURE AND SPORT IN POLAND <i>O.M. Mozolev</i>	181
FOREIGN EXPERIENCE OF MILITARY-PATRIOTIC EDUCATION STUDENTS <i>V.V. Moiseev</i>	188
FUTURE COACH-INSTRUCTORS READINESS FOR WORK AT SPORTS SCHOOLS EVALUATION SYSTEM <i>O.O. Nadtoka</i>	193

THE TECHNICAL COMPETENCE SCOPE AND STRUCTURE OF FUTURE NURSES <i>A.L. Nevmerzhytska</i>	202
PSYCHOLOGICAL FACTORS OF STABILIZATION OF OBJECTIVE UNCERTAINTY <i>L.M. Omelchenko</i>	209
PATRIOTIC EDUCATION OF MODERN YOUTH <i>A.V. Pavlyuk, S.V. Vygovsjka</i>	213
METHODOLOGICAL APPROACHES EDUCATION CIVIL LIABILITY OF PUPILS <i>K.A. Pekach</i>	219
EDUCATION EXPERIENCE VALUE ATTITUDE TO LAND STUDENTS AGRICULTURAL COLLEGE <i>H. V. Petriv</i>	225
TECHNOLOGY SOCIAL AND TEACHING WORKING WITH YOUNG MOTHERS <i>V.O. Polyova, P.G. Luzan</i>	232
THEORETICAL FOUNDATIONS OF LECTURE-PRACTICAL SYSTEM OF FUTURE TEACHERS TRAINING <i>M.A. Prygodii</i>	237
SOME ASPECTS OF BUSINESS COMPETENCE OF SURVEYORS DURING VOCATIONAL TRAINING <i>N.G. Rusina, V.O. Liulchyk, H.M. Buslenko, O.N. Petrova</i>	243
FORMS OF EDUCATION STUDENTS (ON THE EXAMPLE OF UKRAINE NUBiP) <i>I.V. Sopivnyk, B.P. Vashishen, A.A. Vet</i>	250
IMPLEMENTATION OF THE PROGRAMME OF STUDENT'S EDUCATION "SPECIALIS, CITIZEN, PATRIOT" AT THE NATIONAL UNIVERSITY OF LIFE AND ENVIRONMENTAL SCIENCES OF UKRAINE <i>R.V. Sopivnyk</i>	255
INNOVATION TEACHER AS THE MAIN CONDITION OF THE REFORM OF SCHOOL EDUCATION <i>I.B. Spivakova</i>	263
THE NOTION OF VIRTUAL MULTISUBJECT LEARNING ENVIRONMENT <i>Ye.O. Spivakovska</i>	269
FEATURES SANITATION EDUCATION AND PREVENTIVE WORK AMONG STUDENTS AGROECOLOGICAL COLLEGE <i>A.M. Suk</i>	279
THEORETICAL ASPECTS OF ORGANIZATIONAL COMPETENCE OF FUTURE PROFESSIONALS <i>T.S. Tereshchenko</i>	285
STRUCTURE OF AGRICULTURAL ENGINEER CREATIVE POTENTIAL <i>O.A. Titova</i>	289
TECHNOLOGY TRAINING FUTURE TEACHERS TO CONTINUING PROFESSIONAL SELF-DEVELOPMENT <i>V.A. Frytsiuk</i>	297
IMPLEMENTATION OF FULL-TIME DISTANCE ADVANCE TRAINING ON THE BASIS OF CREDIT-MODULAR SYSTEM AS A PRECONDITION OF EFFECTIVENESS OF PROFESSIONAL AND PEDAGOGICAL COMPETENCE OF THE COACH-TEACHER OF JUNIOR SPORTS SCHOOL <i>K.V. Tsarenko</i>	303
ESSENCE AND DYNAMIC OF PERSONAL EXPERIENCES IN THE CONTEXT OF PSYCHOSOCIAL APPROACH <i>A.V. Shamne, K.V. Kalyta</i>	310

GENESIS OF LEADERSHIP THEORIES AS REFERENCE POINT OF PERSONNEL TRAINING FOR AGROINDUSTRIAL COMPLEX OF UKRAINE L.V. Shynkaruk	316
DEFINITION OF ESSENCE OF THE CONCEPT «SOCIAL MATURITY» IN PEDAGOGY M.S. Shkolna	322
MOTIVATIONAL MANAGEMENT: THE ROLE OF RATINGS IN UNIVERSITY A.V. Shostak, Y.M. Rudyk	327
FORMING OF STUDENTS' PROFESSIONAL LEGAL COMPETENCY S.P. Yashchuk	333
SUMMARY OF ENVIRONMENTAL COMPETENCE OF FUTURE TECHNOLOGIES PRODUCTION AQUACULTURE A.V. Romaskevich	339
CONTENTS OF COMPETENCE EDUCATION TEACHING STAFF IN THE MODERN MEASUREMENT A. D. Schekatunova	344

СУЩНОСТЬ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩЕГО ТЕХНОЛОГА ПРОИЗВОДСТВА ПРОДУКЦИИ АКВАКУЛЬТУРЫ

А.В. Ромаскевич

Аннотация. Выяснено сущность понятия «экологическая компетентность», проанализировано его содержательное наполнение в контексте профессиональной деятельности технологов производства продукции аквакультуры.

Ключевые слова: экологическая компетентность, сущность экологической компетентности, технолог производства продукции аквакультуры.

SUMMARY OF ENVIRONMENTAL COMPETENCE OF FUTURE TECHNOLOGIES PRODUCTION AQUACULTURE

A.V. Romaskevich

Annotation. It is found the essence of the concept of "ecological expertise", it analyzed substantive content in the context of professional activities technologists aquaculture production.

Keywords: ecological competence, the essence of ecological competence, technologist aquaculture production.

УДК 37.011

ЗМІСТ КОМПЕТЕНТІСНОЇ ОСВІТИ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ВИМІРІ СЬОГОДЕННЯ

Г.Д. ЩЕКАТУНОВА, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри методики і психології дошкільної і початкової освіти

Київський університет імені Бориса Грінченка

E-mail: <anna-shekatunova@mail.ru>

Анотація. У статті представлено сучасні підходи до модернізації навчання дорослих у системі післядипломної педагогічної освіти. Розкрито значущість методологічної діяльності науково-педагогічних працівників інститутів післядипломної педагогічної освіти у зв'язку з розробкою і застосуванням оновленого змісту в навчальному процесі курсів підвищення кваліфікації працівників освіти; обґрунтовано педагогічні умови проектування змісту навчальних курсів, програм на компетентнісних засадах, які забезпечать розвиток професійної компетентності учителів на сучасному етапі цивілізаційного поступу.

Ключові слова: система підвищення кваліфікації працівників освіти, зміст післядипломної педагогічної освіти, педагогічне проектування, інноваційна практика, моделі навчальних програм підвищення кваліфікації працівників освіти.

Актуальність (Introduction). Успішно самореалізуватися в динамічному інформаційно-технологічному просторі спроможні фахівці, які вміють ефективно взаємодіяти у здійсненні соціальних, виробничих і економічних функцій. Виконання завдань професійної діяльності у постійно змінному середовищі потребує розвитку особистісних якостей, зокрема творчих здібностей людини, умінь самостійно здобувати нові знання та розв'язувати проблеми, швидко адаптуватися у соціокультурному середовищі. Зростає суспільне значення професії вчителя, посилюються вимоги до рівня його педагогічної діяльності. На часі – підготовка фахівців, здатних модернізувати зміст діяльності засобами критично осмислених науково-освітніх новацій. Необхідність особистісно-професійного

вдосконалення педагогічних працівників, зростання рівня їхнього професіоналізму увиразнюється низкою чинників щодо розвитку філософської, соціальної, гуманітарної, психолого-педагогічної наук, культури інформаційних технологій та посилення їх впливу на всі суспільні процеси, збільшення й ускладнення обсягів інформації, котру важливо опановувати для ефективного керування навчальним процесом, оновлення ціннісних орієнтирів шкільної освіти, що увиразнюють її цілісність, культуровідповідність у контексті становлення нової освітньої парадигми [1,3,7,9].

3-поміж ефективних способів професійного розвитку вчителя – курси підвищення кваліфікації, що в системі післядипломної освіти сприяють реалізації пріоритетних напрямів освітньої політики: досягнення стандартів міжнародного рівня; перехід від інформаційного навчання до компетентісно зорієнтованого; неперервність професійної освіти. Традиційні підходи до організації та змісту післядипломної педагогічної освіти не враховують індивідуальних потреб учителів і не потребують їхньої ініціативи, вмотивованості, активізації рефлексії, творчості, недостатньо сприяють професійному зростанню, що акцентує необхідність якісної модернізації системи післядипломної педагогічної освіти. Одним із основних стратегічних напрямів модернізації післядипломної освіти визначено впровадження інноваційних механізмів професійного розвитку педагога, що регламентовано положеннями державних документів з освітньої політики.

Аналіз останніх досліджень та публікацій (Analysis of recent researches and publications). Проблеми вдосконалення післядипломної освіти розглядаються на міждисциплінарному рівні: у філософії – в межах визначення освітніх стратегій розвитку педагогічних працівників на підґрунті методології екзистенціалізму й аксіології (І. Зязюн, В. Кремень, В. Огнев'юк, Г. Філіпчук та ін.); у психології, соціології і соціальній психології (Г. Балл, І. Бех, С. Максименко, Е. Помиткін, В. Рибалка та ін.); у педагогіці, теорії і методиці професійної освіти (А. Деркач, Н. Клокар, В. Краєвський, Л. Даниленко, А. Нісімчук, В. Олійник, Н. Протасова, В. Сластьонін та ін.). Концептуальні ідеї праць аргументують розгляд «змісту освіти» як наукової категорії і соціокультурного феномену, визначення принципів і критеріїв відбору змісту в системі післядипломної освіти.

Мета (Purpose). У межах статті обґрунтуємо основні аспекти модернізації післядипломної освіти, а саме: змісту, технологій, прогнозованих результатів підвищення кваліфікації педагогічних працівників в умовах реформування шкільної освіти.

Методи (Methods). У процесі дослідження застосовано наступні методи: аналіз, синтез, узагальнення, систематизація, вивчення передового досвіду.

Результати (Results). У зв'язку з соціально-економічними, інформаційно-технологічними змінами, постійним оновленням знань і вимог до компетенцій педагогічних працівників необхідно осучаснити наявні та розробити якісно нові навчальні програми курсів підвищення кваліфікації фахівців. Основні характеристики навчальних програм, спроектованих на підґрунті компетентісного підходу, конкретизуємо *цілісністю побудови змісту*, що забезпечується поєднанням базових знань і засвоєнням новітніх відомостей, *«адресністю»*, *розмаїтістю технологій навчання* дорослих, що сприяють розвитку їхніх професійних компетентностей.

Теоретичний аналіз розроблених концепцій безперервної освіти педагогічних працівників, підходів до їх практичної реалізації, засвідчує, що дослідники осмислюють переважно своєрідні освітні послуги у межах певної професійної діяльності з урахуванням запитів ринку праці. В центрі уваги розробників програм – проектування змісту, зорієнтованого на підготовку педагогів до виконання актуальних завдань розвитку вітчизняної освіти. Незважаючи на можливість диференціації змісту курсів підвищення кваліфікації педагогів залежно від їхнього професійного досвіду, інтересів, що враховано у змістовому наповненні програм модулів, змістове наповнення навчальних дисциплін не спрямовується на особистісно-професійне вдосконалення фахівців.

У цьому важливо зважати на результати міжнародних досліджень із проблем професійної освіти, як-от: використання традицій національної освіти і прогресивних ін-

новацій, осмислення, інтерпретації та поширення досягнень наукової і освітньої інновації, необхідність оволодіння методами дослідницької практики, розвитку професійної компетентності педагогів, що дозволяє брати активну участь у міських, міжнародних програмах, освітніх проектах, набувати рефлексивного досвіду, громадської позиції, утверджувати персональну і колективну відповідальність за професійні дії.

У програмах підвищення кваліфікації вчителів, що розкривають науково-обґрунтовані шляхи вирішення актуальних завдань становлення вітчизняної освіти, важливо відображати механізми сприяння особистісно-професійному зростанню кожного слухача, як приміром, *розгортання проектної діяльності з розробки науково-обґрунтованих і практико-орієнтованих рекомендацій, технологій, методик використання сучасного наукового знання; пошук шляхів подолання стереотипів, труднощів, бар'єрів, які доводиться осилювати педагогам у здійсненні інноваційної діяльності, що утруднюється в умовах соціальної нестабільності зниженням ефективності прогнозування, посиленням страху ризиків тощо.*

Відповідно до окреслених орієнтирів уможлиблюється проектування нового змісту навчання вчителів на курсах підвищення кваліфікації (КПК), що деталізуємо цільовим (чому навчати?), технологічним (як навчати?), організаційно-методичним (якими засобами навчати?) і результативним (прогнозований результат щодо розвитку професійних компетенцій вчителя) компонентами. *Цільовий компонент* визначає концептуальні орієнтири щодо оновлення змістового наповнення освітньо-кваліфікаційних (ОКП) і навчальних програм (НП). *Технологічний компонент* охоплює сукупність форм, методів і засобів вивчення змісту освіти, відповідно до рівня компетентностей педагога, його значущих потреб та інтересів (лекції, семінари, практичні заняття, самостійна робота, педагогічні практикуми, конференції, тренінги, «круглі столи», відкриті уроки, майстер класи тощо). *Організаційно-методичний компонент*: форми і способи подання змісту освіти в процесі підвищення кваліфікації: блочно-модульні, комбіновані (інтегровані) курси; проблемно-тематичні курси (спецкурси); окремі блоки або модулі, що утворюють навчальні дисципліни; локально-своєрідний, регіонально-краєзнавчий матеріал як ізаціативна частина змістового наповнення навчальних модулів. *Результативний компонент* охоплює сукупність професійних знань, умінь, способів дій учителя в його подальшій практичній компетентнісній діяльності, що відображені ключовими компетенціями вчителя ХХІ століття. Категоріальний апарат педагогічного мислення вчителя, орієнтованого на ідеї компетентнісної початкової освіти проектуємо на основі взаємозв'язку ключових понять: *компетентність; особистість; вибір, співпраця, творчість; інтеграція, діалог, проектування* [8,10].

Особливої значущості у проектуванні навчальних модулів і розробленні осучасненого змісту післядипломної освіти набуває *методологічна діяльність* науково-педагогічних працівників ІППО із проектування та використання оновленого змісту в контексті післядипломної освіти, а також необхідність подолання *стереотипного бачення* навчальних матеріалів як системи модулів, *розроблення теоретичного і дидактичного обґрунтування* процесів проектування змісту ОКП і НП.

У сучасному науково-освітньому просторі постала необхідність впровадити в шкільну освіту компетентнісний підхід як засіб її переходу на рівень, що відповідає запитам інформаційно-технологічного суспільства. Однак межі цього підходу лише орієнтовно встановлені, частково обґрунтовані й потребують системних досліджень. Проблемними є питання щодо застосування компетентнісного підходу на рівні змісту та методів навчання вчителя на курсах підвищення кваліфікації, визначення відповідних критеріїв нового знання. На наш погляд, засвоювані або пропаговані знання мають бути актуальними, доцільними, системними, інтегрованими, об'єктивно істинними, логічно обґрунтованими, соціально значущими. Проектуючи зміст навчальних програм пропонуємо зважати на досягнення у царині освітології, психології творчості, когнітивної лінгвістики, психотерапії, наратології, педагогічної герменевтики, теорії прийняття рішень тощо).

Реалізація К-освіти на рівні практичної діяльності вчителя має ґрунтуватися на відповідній компетентнісній методології, розуміння якої забезпечить мотивацію, методику і техніку діяльності. Саме тому ОКП, НП для слухачів КПК мають бути динамічними, відтворювати нове знання, нові можливості і ситуації, що забезпечить впровадження продуктивних засобів навчання, необхідних для засвоєння основ шкільної компетентнісної освіти, подальшого пізнання та успішної практичної діяльності.

Відповідно до висвітлених рекомендацій деталізуємо *технологію проектування ОПП та НП*. У ціннісному аспекті навчальні програми модулів мають задовольняти вимоги інформаційно-технологічного суспільства, урахувати прогнозований вплив інтеграційних процесів. У процесуальному – проектування програм характеризується своєрідними етапами, конкретними технологіями. З-поміж основних *етапів проектування* виокремлюємо такі: цілепокладання, розроблення змісту програм та їх оцінювання. Проектування освітньо-професійних програм підвищення кваліфікації та програм навчання для слухачів бажано розпочинати з уточнення мети і завдань, тобто процесу цілепокладання, під час якого важливо чітко означити мету проектування нових програм, їх спрямованість, загальні напрями змісту навчання, що реалізовуватимуться в них. У цій діяльності необхідно орієнтуватися на соціокультурні та державні запити, що детермінують концептуальні орієнтири програм, змістове наповнення курсів підвищення кваліфікації і технологічне забезпечення освітніх процесів. Важливо, щоб зміст вказаних концептів узгоджувався не лише з освітньою політикою підвищення кваліфікації педагогічних працівників, але й з їхніми потребами як суб'єктів підвищення кваліфікації. Відтак науково-педагогічні працівники професійно-педагогічної освіти постають як «обслуговуючий персонал», оскільки у проектуванні програм прагнуть задовольнити, з одного боку, вимоги держави і регіональних органів управління освітою, а з іншого, – потреби педагогів у підвищенні кваліфікації. Водночас зважаємо на прагнення викладачів інститутів післядипломної педагогічної освіти до професійної самореалізації. Відтак, ідея «обслуговування в освіті» може бути продуктивною лише за умови тісної співпраці всіх суб'єктів підвищення кваліфікації.

Спираючись на наукові дослідження системного управління освітою [4,6,11,12 та ін.], сформулюємо засадничі міркування, що забезпечують цю взаємодію: усвідомлення необхідності впровадження у практику підвищення кваліфікації педагогічних працівників нових освітньо-кваліфікаційних і навчальних програм, які сприяють досягненню цілей і реалізації прийнятої політики в галузі професійної освіти; взаємна готовність до компромісів, спрямована на пошук найкращих варіантів програм; здатність швидкого корегування програм відповідно до змін, що відбуваються в освітньому просторі. Узагальнюємо, що взаємодія суб'єктів підвищення кваліфікації обумовлює потреби проектування якісно нових ОКП та НП.

Розробка освітньо-професійних, навчальних програми має бути перевагою працівників інститутів післядипломної педагогічної освіти й здійснюватися фахівцями, котрі входять до окремих соціально-професійних груп, команд, студій. Розроблені ОКП, НП (або їх інваріанти) бажано піддавати внутрішньому і зовнішньому рецензуванню/оцінюванню. Суть оцінювання полягає в тому, щоб зіставити цільове замовлення на програми з їх проектним варіантом. Суб'єктами оцінювання програм можуть бути, наприклад, фахівці органів управління освітою, представники ІППО, громадських організацій, які спільно можуть встановити доцільність (чи недоцільність) їх упровадження в практику підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Оскільки, реформування освіти сьогодні вимагає від педагогів знання тенденцій інноваційних змін у системі сучасної освіти, відмінностей традиційної, розвивальної та компетентнісної освітніх парадигм навчання; розуміння сутності педагогічної технології; знання інтерактивних форм і методів навчання, критеріїв технологічності; володіння технологіями цілепокладання, проектування, діагностування, проектування оптимальних авторських методичних систем, розвинених дидактичних, рефлексивних, проектувальних, діагностичних умінь; уміння аналізувати й оцінювати свій індивідуальний стиль, а також

особливості та ефективність застосовуваних педагогічних технологій і власної педагогічної діяльності загалом, виникла потреба у навчальних інтегрованих програмах інноваційного типу. Їх зміст не лише ознайомлює вчителів з інноваційними процесами в шкільній освіті, але і створює умови для усвідомленого вибору освітньої траєкторії, за якої слухач може зіставити особистісно значущі компоненти власної діяльності: «хочу» (інтереси, потреби) і «можу» (можливості). Вимоги сучасної освіти до учителя означають необхідність зміни професійної позиції, ставлень, переконань, осмислене усвідомлення та розуміння нових ролей і функцій професійної діяльності, оволодіння професійними компетенціями, які можуть бути забезпечені лише в контексті нового змісту педагогічної діяльності, формуванням нової педагогічної культури та розвитку інноваційної компетентності. Розгляд конкретних педагогічних інновацій повинен здійснюватися в більш широкому контексті, який покликаний зорієнтувати працюючого вчителя на розуміння масштабних інноваційних змін, що відбуваються в сучасній освіті, допомогти вчителю осмислити свою ціннісно-смыслову позицію, котра визначає його ставлення та готовність до засвоєння конкретних інновацій. Зважаючи на це, в структурі ОКП та НП бажано виокремлювати розділи, присвячені розгляду ціннісних основ системних змін, які відбуваються у школі в умовах реалізації Концепції нової української школи, приміром, соціокультурна обумовленість і спрямованість освіти в сучасних умовах; цілі, ідеали і цінності інноваційної освіти, місія школи; нова якість освіти як орієнтир змін освітнього процесу; компетентнісний підхід у шкільній освіті і проблеми його якості; компетенції та умови розвитку професійних якостей сучасного педагога.

Зважаючи на власний досвід проектування інноваційної навчальної програми для вчителів початкових класів «Інновації в початковій освіті» відповідно до запитів і пізнавальних потреб учителів щодо провідних ідей реформування початкової освіти й освоєння професійно-значущих педагогічних технологій в умовах організації компетентнісного навчання, окреслимо логіку проектування її змісту. У розробленій програмі «Інновації в початковій освіті» висвітлено інновації, інноваційні процеси в освіті, доцільність і ефективність інновацій у початковій школі, основні положення сучасного компетентнісного підходу до інноваційної діяльності, її основні напрями в умовах реформування освіти, що сприяє активному включенню слухачів в інноваційний процес власної практичної діяльності. Зміст НП охоплює питання сучасних нормативно-правових основ реформування шкільної освіти, початкової зокрема; методологічні основи професійної діяльності; змістові та процесуальні аспекти професійної інноваційної діяльності; прикладні аспекти вирішення актуальних проблем реалізації компетентнісної початкової освіти.

Цілепокладання НП здійснюємо поетапно, що конкретизуємо *механізмами створення умов* для розвитку творчого потенціалу особистості педагога; *опанування вчителями методології* побудови сучасного знання і прийняття ними цінностей Концепції нової української школи; *осмислення ролі і значення К-підходу* під кутом реформування початкової освіти. Змістове наповнення модулів визначаємо з урахуванням розуміння слухачами її задуму, змісту наукових галузей та значущості у професійній діяльності; створення атмосфери співпраці як умови становлення спільноти педагогів-новаторів. Укладання змісту спрямовуємо на забезпечення педагогічних умов для усвідомлення слухачами єдиного смислового поля концепції нової педагогічної компетентності; засвоєння ціннісно-смыслового аспекту отриманих теоретичних знань у контексті практичної педагогічної діяльності; ознайомлення з різноманітністю педагогічних технологій, методик, технік і методичних прийомів і їх технологічного обґрунтування; «переживання» ситуації вибору і співпраці у навчальній діяльності.

Виділення провідних ідей і змістових ліній програми розглядаємо як систему утворювальний чинник розроблення освітніх маршрутів вчителів-слухачів.

Загальновідомо, що найскладнішим етапом проектування взагалі і педагогічного проектування, зокрема, є формулювання ідей, системи ціннісних настанов для розробки проекту; створення схеми або зразка-ескізу проекту; визначення цілей проектування в

конкретних критеріях; прогнозування; розробки та оцінки варіантів рішення; вибору найбільш ефективних методів проектування. Якщо говорити про проектування ОКП, то найскладнішим є етап **формулювання її концепції**. Основу концепції складають такі структурні компоненти: 1) обґрунтування актуальності і новизни освітньої програми; 2) визначення її освітньо-професійної значущості; 3) характеристика підходів та ідей, на основі яких програма розробляється; 4) характеристика загальних організаційно-педагогічних умов реалізації програми. Узагальнювальним підсумком цієї роботи можна розглядати **структуру модулів освітньої програми і пояснювальну записку до неї, що охоплює**: назву освітньої програми; характеристику актуальності і загальних ідей розробки; спільні цілі та очікувані результати; перелік модулів освітньої програми (інваріантних і варіативних); визначення місця і ролі кожного модуля в загальній системі освітньої програми; визначення груп сумісних модулів; загальну характеристику організаційно-педагогічних умов; характеристику наскрізних освітніх технологій і загальних для всіх модулів програми видів самостійної роботи студентів; опис підходів до поточної та підсумкової атестації програми; структуру навчально-методичного комплексу програми.

Розробка освітньої програми будь-якого рівня неможлива без чіткого визначення її цілей, завдань та очікуваних результатів. Система цілей, завдань та очікуваних результатів – це стрижневий базис освітньої програми, від якого залежить цілісність програми, її адекватність і актуальність в контексті процесів, що відбуваються на ринку праці і в конкретному ВНЗ.

Для успішного формулювання цілей, завдань і очікуваних результатів щодо засвоєння ООП доцільно відповісти на наступні запитання:

- які критерії, чинники визначають якість вибору цілей, завдань та очікуваних результатів освітньої програми?
- якими мають і можуть бути результати опанування слухачами освітньої програми: які характеристики повинні бути їм притаманні?
- як спроектувати конкретні очікувані результати?
- як допомогти вчителю зорієнтуватися на певні очікувані результати (це питання особливо значуще у контексті проектування сучасних освітніх програм; це обумовлено, по-перше, тим, що програми, побудовані на основі модульного підходу, припускають можливість широкого вибору освітніх траєкторій, а по-друге, величезною роллю самостійної роботи слухача)?

Специфіка ІППО детермінує визначення цілей, завдань та очікуваних результатів освітніх програм у межах компетентнісного підходу, під кутом загальнокультурних, загальнопрофесійних, професійних компетенцій. Зауважимо, що всі компетенції мають міждисциплінарний характер, відтак зумовлюють міждисциплінарний характер цілей, завдань та очікуваних результатів освітньо-професійних програм.

Отже, підґрунтям для проектування цілей та очікуваних результатів ООП є характеристика компетенцій. Це обумовлює необхідність опису ОКП і НП на мові компетенцій, цілей та очікуваних результатів конкретної програми безпосередньо в пояснювальній записці. Скориставшись схемою, можна зрозуміти, що узгодження цілей, завдань та очікуваних результатів полягає в наступному: цілі та результати навчальної програми модуля підпорядковані цілям і результатам всієї програми модуля; цілі і результати модуля підпорядковані цілям і результатам освітньо-професійної програми в цілому. Якщо ця узгодженість буде відсутня, то порушиться цілісність освітньо-професійної програми, а відповідно буде знівельована сама ідея модульної побудови.

Принциповим моментом у розробленні програми визначаємо поєднання змісту предметної і надпредметної галузей знань. У термінології програми під предметними знаннями розуміємо зміст, що забезпечує професійні потреби вчителя. Надпредметні знання забезпечують цілеспрямований розвиток методологічної культури вчителя. У цій програмі пропонується «м'яке» входження в проблематику надпредметних знань. У зв'язку з цим, пріоритетну увагу надпредметного блоку знань слід розглядати як принципову

настанову в конструюванні змісту навчальної програми, бо саме такий підхід дозволяє практично здійснити ідею осмислення і засвоєння вчителем різнорівневих знань: провідні ідеї педагогічної діяльності – конструктивна схема педагогічного рішення – проект конкретного рішення педагогічного завдання і його реалізація.

Особливе значення в змісті надпредметних знань має *психолого-педагогічний блок*. Психологічна компетентність учителя дає можливість на практиці реалізовувати педагогічну взаємодію дорослого і дитини, вчителя і учня, яка забезпечує не просто передачу певного змісту (у вигляді знань, умінь, навичок) від дорослого до дитини, але їх спільне особистісне зростання. Головна ідея, покладена в основу розробки психологічного блоку програми, полягає у розумінні компетентнісної освіти як конструктивної самозміни людей, гармонізації особистості кожного педагога і кожного учня, включених в освітній процес. Мета цього блоку в змісті Програми полягає в підготовці вчителя як фахівця-професіонала, який володіє навичками діалогічного, особистісно-орієнтованого спілкування, актуалізації та усвідомлення своєї позиції в компетентнісній парадигмі освітнього процесу.

Завдання модулів психолого-педагогічного блоку охоплюють децентрацію позиції вчителя; розширення навичок діалогічного спілкування; підвищення рівня усвідомленості власної поведінки, вироблення ефективних моделей поведінки; вироблення прийомів саморегуляції і корекції; оволодіння ефективними педагогічними технологіями з використанням психологічної складової навчально-виховного процесу; активізація процесів самопізнання, розвитку психологічної компетентності вчителя; осмислення теоретичних основ сучасних психолого-педагогічних досліджень з метою їх використання в практичній роботі.

Важливий внесок у здійснення цілей і завдань Програми забезпечують *організаційно-педагогічні умови реалізації змісту*. Проектуючи інноваційне освітнє середовище процесу навчання слухачів, ми орієнтуємося на необхідність створення умов для «переживання» вчителями – учасниками курсів підвищення кваліфікації – стану вибору. Вибір і самовизначення – це основні принципи індивідуально-особистісної освіти. Це поняття описує моральне право і психологічну готовність усвідомлено проявити свободу волі в конкретних актах поведінки і діяльності, у визначенні цілей і засобів їх досягнення, а також можливих шляхів вирішення проблем [Н.Б. Крилова, 88].

Людина як діяльний і творчий суб'єкт, який самовизначається і самореалізується, володіє повною свободою вибору, але, як представник конкретної спільноти, соціуму, – обмежена у своєму виборі потребами та інтересами інших людей і співтовариств. Отже, сутність вибору визначаємо його суперечливістю, тому завжди процес вибору включає безліч умов і кроків по його виконанню: розуміння свободи волі і дії як відповідальності, визначення меж альтернативності рішень, розуміння множинності підходів, бачення варіативності методів діяльності, мотивування ціннісної підстави вибору, знання ситуації вибору, прогнозування результатів або наслідків, готовність до самоконтролю і самообмеження.

Соціальні зміни, що відбулися можуть бути радикальними і продуктивними за умови, якщо школа зможе готувати до життя ініціативну особистість, здатну здійснювати ці зміни на основі вибору грамотного рішення, азбука якого осягається в щоденному прийнятті рішень у школі. Саме тому найважливішим педагогічним завданням є створення умов для самостійного вибору, його стимулювання, формування у вчителя готовності і здатності діяти на основі постійного вибору і вміння виходити із ситуації вибору без стресу.

Наведені вище міркування аргументують важливість реалізації ідеї проживання вчителями стану вибору в освітній діяльності на КПК. Ментальність більшості вчителів складалася в умовах стабільного існування і ідеології єдиної правильності, що вплинуло на формування стереотипів у прийнятті педагогічних рішень, що часто – невиправдані, неадекватні й нераціональні. Сукупність організаційно-педагогічних умов передбачає

прийняття учителем самостійних рішень в умовах вибору в межах певної навчальної програми.

Організація навчального процесу охоплює етапи: поєднання курсової і міжкурсової діяльності; організації курсової роботи у режимі «занурення»; варіативності форм і методів навчальної діяльності; різноманіття принципів організації навчальних груп; орієнтації на педагогічне проектування. Безумовно, така гнучка організація навчального процесу передбачає варіативність форм і методів навчальної діяльності: лекція, регламентована дискусія, «круглий стіл», педагогічна майстерня, рольова гра, ігротехнічна подія, педагогічне проектування тощо.

Поєднання організаційно-педагогічних умов реалізації Програми дозволяє максимально використовувати інтерактивні прийоми організації навчальної діяльності, сприяє пошуку інноваційних форм і методів навчання. Так, апробована технологія імітаційно-рольової дії [2], де зроблено спроби поєднати переваги різних навчальних форм людської взаємодії з насиченим зворотним зв'язком (дискусія, аналіз реальних ситуацій, бесіда, рольова гра, самодіагностика і ін.), а також чіткою постановкою цілей і їх узгодженістю з практичними потребами тих, хто навчається, високою залученістю всіх учасників в процес навчання, прийомами матеріалізації соціально-психологічних феноменів і суб'єкт-суб'єктом принципом організації педагогічних відносин.

Імітаційно-рольова подія як жанр охоплює такі компоненти: розподіл рольових позицій учасників; імітацію і моделювання різних процесів і явищ; рефлексію особистого і професійного досвіду; розгляд реальних термінів і явищ як основи для педагогічного проектування; тривалість у часі і логічну цілісність (хід події органічно включає і класичні форми навчальної діяльності); наявність конструктивної післядії.

Удосконалення змісту післядипломної педагогічної освіти, що має на меті забезпечення безперервного і динамічного її становлення, адекватно сучасному стану і перспективним напрямкам педагогічної теорії і практики, з урахуванням особистісно професійних потреб вчителя, визначається **наступними педагогічними умовами**:

- оновлення змісту післядипломної освіти вчителя з урахуванням основних напрямків реформування шкільної освіти;
- регіоналізація змісту післядипломної освіти вчителя, заснованої на включенні вчителя в розробку національно-регіонального компонента змісту загальної середньої освіти;
- індивідуалізація змісту післядипломної освіти вчителя, що розуміється як супровід науково-дослідної діяльності вчителя в процесі післядипломної освіти та забезпечення його особистісних професійних потреб.

Висновки і перспективи (Discussion). Зміст післядипломної освіти – це основний елемент системи післядипломної освіти вчителя, що забезпечує збагачення як соціокультурного досвіду, так і досвіду педагогічної діяльності, що дозволяє досягати мети вдосконалення професійної компетентності вчителя. Засвоєння змісту післядипломної освіти спрямоване на пошук і набуття учителем освітніх смислів післядипломної освіти, створення особистісного освітнього продукту і орієнтацію на прояв авторської позиції у професійній діяльності. Удосконалення змісту післядипломної освіти вчителя позиціоновано як системний процес, заснований на збереженні фундаментальних основ і внесення змін, обумовлених пріоритетними напрямками реформування шкільної освіти, необхідністю регіоналізації змісту післядипломної освіти та особистісно професійними потребами вчителя. Педагогічними умовами вдосконалення змісту післядипломної освіти є: оновлення змісту післядипломної освіти вчителя з урахуванням основних напрямків реформування загальної середньої освіти; регіоналізація змісту післядипломної освіти вчителя, яка ґрунтується на включенні вчителя в розробку національно-регіонального компонента змісту шкільної освіти; індивідуалізація змісту післядипломної освіти вчителя, що розуміється як супровід науково-дослідної діяльності вчителя в процесі післядипломної освіти та забезпечення особистісно професійних потреб вчителів у післядипломній

освіті. Критеріями, що дозволяють відстежити результативність вдосконалення змісту післядипломної освіти вчителя є критерій факту, критерій якості, критерій ставлення. Критерій факту визначається кількістю розроблених і апробованих освітніх програм, спрямованих на вдосконалення змісту післядипломної освіти, на розробку національно-регіонального компонента змісту освіти, націлених на супровід індивідуальної науково-дослідної діяльності вчителя. Критерій якості: зміни в професійній компетентності вчителя; особистісно професійний розвиток педагогів. Критерій ставлення: задоволеність вчителів змістом післядипломної освіти.

Список використаних джерел

1. Андрущенко В. П. Освіта на рубежі століть: філософія, методологія, практика // Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: Монографія / В. П. Андрущенко, І. Я. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко, Н. Г. Нікало, С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер, О. В. Чалий / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Наукова думка, 2003. – С. 99-166.
2. Алексашина, Ирина Юрьевна. Педагогическая идея: зарождение, осмысление, воплощение : Практик. методология решения пед. задач / И.Ю. Алексашина. – Санкт-Петербург : СпецЛит, 2000. – 223 с.
3. Гриневич Л. М. Вітчизняна педагогічна теорія про розвиток освіти в Україні у контексті євроінтеграційних процесів / Педагогічний процес: теорія і практика. – 2015. – №1–2 (46–47). – С. 5–10.
4. Даниленко Л. І. Методологічні та методичні засади освітніх інновацій / Л. І. Даниленко // Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи : [зб.наук.праць /ред. кол.: Л. І. Даниленко (гол. ред.) та ін.]. – К. : Логос, 2001. – Вип. 5. – С. 3–11.
5. Закон України "Про Вищу освіту" (від 01.07.2014 № 1556-VII).
6. Ільясов, Д.Ф. Теорія управління освітою [Текст]: навч. посібник зі спецкурсу для студ. пед. спеціальностей і керівників образоват. установ / Д.Ф. Ільясов, Г.Н. Серіков. – М. : Гуманит. изд.центр ВЛАДОС, 2003. – 344 с.
7. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору / авт. В. Г. Кремень. – К.: Педагогічна думка. – 2009. – 520 с.
8. Маркова А. К. Психологія професіоналізму / А.К.Маркова. – М. :Просвещение, 1996. – 123 с.
9. Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк. – К.: Знання України, 2003. – 448 с.
10. Сисоєва С.О. Творчий розвиток особистості в процесі неперервної професійної освіти / С.О.Сисоєва // Неперервна професійна освіта: теорія і практика :зб. наук. праць [за ред. І.А.Зязюна та Н.Г.Ничкало]. – [У 2-х ч.]. – Ч. 1. – К. : КІС, 2001. – С. 45–53.
11. Симонов, В.П. Педагогічний менеджмент: ноу-хау в освіті [Текст]: навчальний посібник: курсу «Управління педагогічними системами» / В. П. Симонов. – М. : Юрайт: Вища освіта, 2009. – 357 с.
12. Шамова, Т. І. Управління освітніми системами [Текст]: навч. посібник / Т. І. Шамова, Т.М. Давиденко, Г. Н. Шибанова. – 4-е изд., Стер. – М. : Академія, 2007. – 352 с.

References

1. Andrushchenko, V. P., Ziazun, I. Ya., Kremen, V. H., Maksymenko, S. D., Nykalo, N. H., Sysoieva, S. O., Tsekhmister, Ya. V., Chalyi, O. V (2003) Osvita na rubezhi stolit: filosofiiia, metodolohiia, praktyka [Education at the turn of the century: philosophy, methodology, practice] Neperervna profesiina osvita: filosofiiia, pedahohichni paradyhmy, prohnaz: Monohrafiia. K.: Naukova dumka, 99-166.
2. Aleksashyna, Y. Y. (2000) Pedahohycheskaia ydeia: zarozhdenye, osmyslenye, voploshchenye : Prakt. metodolohiya resheniya ped. Zadach. [Educational Idea: the emergence, interpretation, an incarnation]. Sankt-Peterburh : SpetsLyt, 223.
3. Hrynevych, L. M. (2015) Vitchyzniana pedahohichna teoriia pro rozvytok osvity v Ukraini u konteksti yevrointehratsiinykh protsesiv [The domestic pedagogical theory of the development of education in Ukraine in the context of European integration processes]. Pedahohichni protses: teoriia i praktyka. 1–2 (46–47), 5–10.

4. Danylenko, L. I. (2001) Metodolohichni ta metodychni zasady osvitynnikh innovatsii [Methodological and methodical bases of educational innovations]. Pedahohichni innovatsii: idei, realii, perspektyvy. K. : Lohos, 5, 3–11.

5. Zakon Ukrainy "Pro Vyshchu osvitu" [The Law of Ukraine "On Higher Education"] (vid 01.07.2014. 1556-VII).

6. Iliasov, D.F. Sierikov, H.N. (2003) Teoriia upravlinnia osvitoiu [Education Management Theory]. M. : Humanyt. yzd.tsentr VLADOS, 344.

7. Kremen, V. H. (2009) Filosofiia liudynotsentryzmu v stratehiakh osvithnoho prostoru [Philosophy Humanocentrism strategies in educational space]. K.: Pedahohichna dumka, 520.

8. Markova, A. K. (1996) Psykholohyia professyonalizma [Psychology professionalism]. M. : Prosveshchenye, 123.

9. Ohneviuk, V. O. (2003) Osvita v systemi tsinnosti staloho liudskoho rozvytku [Education in the value system of sustainable human development]. K.: Znannia Ukrainy, 448.

10. Sysoieva, S.O. (2001) Tvorchyi rozvytok osobystosti v protsesi neperervnoi profesiinoi osvity [Creative development of personality in the process of continuous professional education]. Neperervna profesiina osvita: teoriia i praktyka :zb. nauk. prats. – K. : KIS, 1, 45–53.

11. Symonov, V.P. (2009) Pedahohichniy menedzhment: nou-khau v osviti [Teaching management: know-how in education]. M. : Yurait: Vyshcha osvita, 357.

12. Shamova, T. I., Davydenko, T. M., Shybanova, H. N. (2007) Upravlinnia osvitnimy systemamy [Management of educational systems]. M. : Akademiia, 352.

СОДЕРЖАНИЕ КОМПЕТЕНТНОСТНОГО ОБРАЗОВАНИЯ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ РАБОТНИКОВ В СОВРЕМЕННОМ ИЗМЕРЕНИИ

А. Д. Щекатунова

Аннотация. В статье представлены современные подходы к модернизации обучения взрослых в системе последипломного педагогического образования. Раскрыто значение методологической деятельности научно-педагогических работников институтов последипломного педагогического образования в связи с разработкой и применением обновленного содержания в учебном процессе курсов повышения квалификации работников образования; обоснованы педагогические условия проектирования содержания учебных курсов, программ на компетентностных началах, которые обеспечат развитие профессиональной компетентности учителей на современном этапе цивилизационного развития.

Ключевые слова: система повышения квалификации работников образования, содержание последипломного педагогического образования, педагогическое проектирование, инновационная практика, модели учебных программ повышения квалификации работников образования.

CONTENTS OF COMPETENCE EDUCATION TEACHING STAFF IN THE MODERN MEASUREMENT

A. D. Schekatunova

Annotation. In the article the modern approaches to the modernization of adult education in the system of postgraduate education. Disclosure of significant methodological activities of scientific and pedagogical staff postgraduate education institutions in connection with the development and application of the updated content in the educational process of refresher courses for educators; grounded pedagogical conditions of designing the course content, to the principles of competency programs that will ensure the development of professional competence of teachers at the present stage of civilization development.

Keywords: system of training of educators, the content of postgraduate education, instructional design, innovative practices, curriculum model, training of educators.